

ПРАВОВА ОСВІТА

DOI: 10.18372/2307-9061.56.14912

УДК 34:004.7(045)

І. М. Сопілко,

доктор юридичних наук, професор

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9594-9280>

В. Б. Череватюк,

кандидат історичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4077-206X>

МЕХАНІЗМИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ У ТРАНСПОРТНІЙ СФЕРІ

Національний авіаційний університет
проспект Любомира Гузара, 1, 03680, Київ, Україна
E-mails: sopilko_i@ukr.net, vitcherev@ukr.net

Мета: метою наукової статті є узагальнення результатів публічної експертної дискусії та запропоновано шляхи реформування системи забезпечення протидії корупції як одного з визначальних напрямів для її подолання. **Методи:** для досягнення визначеної мети були використані загальні та спеціальні наукові (спеціальні) методи. Використання цих методів дозволило на основі аналізу реальних результатів діяльності антикорупційних органів окреслити шляхи реформування системи забезпечення протидії корупції як одного з визначальних напрямів для її подолання. **Результати:** незважаючи на чисельні дослідження з цієї проблематики, сучасні умови диктують необхідність постійного удосконалення наукових досліджень, що є можливим лише за умови безперервного пошуку нових способів протидії корупції в Україні. Протидія корупції правовими методами має брати до уваги виклики і загрози, які полягають у загостренні криміногенної ситуації в суспільстві, збереженні тіньової економіки та посиленні корупції; незавершеності економічних перетворень, поглибленні диференціації в доходах населення і звичайно ж недосконалості законодавства. **Обговорення:** визначення способів удосконалення антикорупційного законодавства, забезпечення єдності його застосування потребує виваженого, відповідального підходу, залучення до участі в цих процесах не лише науковців, а й практиків, представників громадських організацій.

Особливості боротьби з корупцією у транспортній сфері та методи усунення цього явища співмірні із загальними і передбачають: підконтрольність державних чиновників, державних інститутів громадськості; відкритість і прозорість прийняття рішень на усіх рівнях державної влади; свободу слова, свободу засобів масової інформації та їхньої реальної незалежності; можливість громадського контролю за прийняттям найважливіших економічних і політичних рішень; незалежність судової влади; збалансованість гілок влади.

Стан боротьби з корупцією, рівень її небезпеки, наявність аргументованих позицій як прихильників, так і опонентів криміналізації декларування недостовірної інформації вимагає проведення подальшого ґрунтовного наукового пошуку.

Ключові слова: корупція; неправомірна вигода; корупційне правопорушення; антикорупційне законодавство; система протидії корупції.

Постановка проблеми та її актуальність. Проблема запобігання та протидії корупції залишається актуальною для сучасного українського суспільства. Корупція провокує і поглиблює суспільні кризові явища, погіршує імідж нашої держави на міжнародній арені, накладає негативний відбиток на економічних процесах, є перешкодою у комунікації та налагодженні діалогу між владою і громадянським суспільством, підриває основи демократії і є загрозою національній безпеці України. Саме через корупцію з року в рік у нас поглиблюється недовіра до влади. Чи є це суто українською проблемою? Звичайно ж ні. Час від часу в європейських країнах, особливо після корупційних скандалів, довіра до влади теж падає. Власне тому запобігання та протидія корупції в Україні повинні здійснюватися на засадах співпраці державних органів та інститутів громадянського суспільства, так як це відбувається в цивілізованих країнах. Ми маємо усвідомлювати, що антикорупційні зусилля нашої влади були і залишаються ключовими у збереженні партнерства між міжнародною спільнотою та Україною.

Протидія корупції є довгостроковим процесом, що, безумовно, має на меті зменшення її проявів. Саме тому дії з попередження корупції й боротьби з нею необхідно доповнювати заходами щодо виховання населення в дусі нетерпимості до корупції, а також заходами, спрямованими на одержання підтримки громадян у проведеній органами публічної влади антикорупційній кампанії. Стратегічною метою антикорупційної політики є протидія корупції на всіх рівнях шляхом підвищення прозорості діяльності державних органів, додержання прав і свобод [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Корупція як негативне соціально-правове явище зумовлює підвищення наукового інтересу до вивчення зазначеної проблеми та заходів щодо її подолання. Серед науковців вагомий внесок у з'ясування питань, що таке корупція, чому виникає корупція та які її наслідки, як вимірювати корупцію та її вплив, як ефективно протидіяти цьому явищу, зробили Д.І. Амінова, О.М. Бандурка, Л.В. Багрій-Шахматов, О.Ю. Бу-

сол, С.В. Васільєва, О.М. Джуца, О.О. Дудоров, Д.Г. Заброда, В.С. Зеленецький, В.О. Глушков, А.І. Долгова, А.П. Закалюк, В.Л. Захаров, О.Г. Кальман, С.М. Клімова, І.В. Коруля, В.І. Литвиненко, М.І. Мельник, В.О. Навроцький, Є.В. Невмержицький, Д.Й. Никифорчук, Ю.Ю. Орлов, М.А. Погорецький, С.С. Рогульський, В.Я. Тацій, М.І. Хавронюк, О.В. Шевченко та ін.

Метою статті є розгляд актуальних проблем протидії корупції в транспортній сфері та напрацювання шляхів реформування системи забезпечення протидії корупції як одного з визначальних напрямів для її подолання.

Виклад основного матеріалу. Створення дієвої системи запобігання проявам корупції можливе за умови побудови її на принципах верховенства права; системності; законності, комплексності; об'єктивності; практичної спрямованості та радикальності заходів; економічної доцільності; наукової обґрунтованості; взаємодії владних структур з інститутами суспільства і населенням; оптимальності та ефективності; об'єктивності [2, с. 130], правопорядку, належного управління державними справами та майном, чесності й невідчужуваності, активного громадянського контролю.

Водночас актуальність дослідження феномену корупції зумовлюється урізноманітненням форм її проявів на сучасному етапі в ході становлення й розвитку як політичної, так і економічної системи України, її впливом на всі сфери життя суспільства. Цілий ряд заходів, які проведені за останні роки, були викликані потребами часу, але виявилися недостатніми. Якщо оцінити сучасний стан, то варто відзначити, що рівень корумпованості значно збільшився, і цілий ряд фактів підтверджують негативні тенденції у антикорупційній сфері. Крім того корупція так і залишається малодослідженим феноменом, а антикорупційна політика держави вимагає практичного застосування в Україні європейських стандартів [3].

Щодо державної антикорупційної політики, в тому числі у сфері транспорту, то тут можна виокремити цілий ряд нагальних проблем, серед яких відсутність: масової практики антикорупційної діяльності на місцевому рівні; відповід-

них фахівців (як серед представників спеціалізованих силових органів так і серед посадовців органів публічної влади); значимої кількості доведених до обвинувального вироку антикорупційних справ (а не показово переданих до суду); антикорупційної культури суспільства тощо [4].

Як бачимо, невирішених завдань чимало, і розв'язувати їх потрібно, об'єднавши зусилля як науковців, так і всіх створених антикорупційних структур та громадянського суспільства. З цією метою на ЮФ НАУ створено Науково-дослідний центр антикорупційної діяльності в транспортній та авіакосмічній сфері (далі Центр). Основним завданням Центру є провадження наукової роботи з проблем антикорупційної діяльності в транспортній та авіакосмічній сферах, шляхом проведення наукових досліджень. Завданнями Центру є: концентрування науково-дослідної діяльності у сфері антикорупційної діяльності в галузях транспортного, повітряного та космічного права, оптимізація управлінського та організаційно-методичного секторів цих галузей, забезпечивши їх єдиним алгоритмом роботи; впровадження європейських стандартів у менеджмент сфери транспортного, повітряного та космічного права; правове забезпечення впровадження інноваційних технологій в транспортну та авіаційну галузь з урахуванням корупціогенних чинників; оптимізація методичного забезпечення підготовки кадрів сфери транспортного, повітряного та космічного права. Завданням Центру є також організація конференцій, семінарів, круглих столів та інших заходів із питань запобігання і протидії корупції [5].

У рамках своєї діяльності 19 червня 2020 року Центром організовано і проведено публічну експертну дискусію «Механізми протидії корупційних проявів у транспортній сфері». Задаючи тон дискусії, організаторами було відзначено, що проведення науково-практичного заходу за даною тематикою є підтвердженням того, що наукове опрацювання та обговорення шляхів протидії корупції в Україні, зокрема, і в транспортній сфері, є одним із найважливіших державних завдань. Запропонована дискусія із залученням експертів, дасть змогу розробити стратегію й тактику протидії коруп-

ції, визначити відповідні цілі, засоби їх досягнення, рівень матеріального, фінансового, організаційного та правового забезпечення запобігання цьому явищу.

Експерт публічної дискусії Анна Джавага, кандидат юридичних наук, головний спеціаліст-юрисконсульт міжнародно-правового відділу Юридичного управління Національного антикорупційного бюро України, проаналізувала статистику корупційних і пов'язаних з корупцією злочинів, виокремивши їх специфіку для сфери залізничного транспорту. Джавага Анна загострила увагу присутніх на проблемних моментах запобігання і протидії корупції на залізничному транспорті, відзначивши, що 250 тис. працівників сфери залізничного транспорту значно актуалізують дану проблематику. У цьому контексті було відзначено, що НАБУ проводить активну роботу в напрямі протидії корупції. Так, на травень 2020 року до суду скеровано 10 кримінальних проваджень щодо діяльності Укрзалізниці, у яких звинувачено 26 осіб, діяльність яких привела до отримання державою збитків на 360 млн. гривень. В основному, кримінальні провадження, пов'язані з корупцією, стосуються державних закупівель. До прикладу, у березні 2016 року Укрзалізниця в результаті проведеного тендеру підписала договір поставки дизельного палива, де була вказана найнижча і найбільш прийнятна ціна палива. 25 і 29 березня 2020 року було укладено ще три додаткові угоди за якими ціна палива значно зростала, при цьому в цей період істотних коливань на ринку дизпалива не спостерігалось. В кінцевому результаті Укрзалізниця переплатила постачальникам 92 млн. гривень. Із цього приводу НАБУ ініціювало низку позовів про незаконне завищення сум на дизельне паливо.

Ще один блок корупційних дій, які знаходяться у полі зору НАБУ, стосується проведення Укрзалізницею тендерів, де дане підприємство висуває специфічні умови, за якими участь у тендері можуть брати тільки заздалегідь визначені фірми. У цих випадках ціни вдвічі перевищували ринкові, а збитки державі склали 200 млн. гривень. У результаті проведеного НАБУ розслідування підозра була оголошена керівнику Укрзалізничпостач та іншим особам,

причетним до цієї оборудки. У червні 2020 прокурорами НАБУ досудове розслідування закінчено, обвинувальний акт спрямовано до антикорупційного суду.

В процесі проведення експертної дискусії було визначено головні джерела інформації для проведення розслідувань НАБУ, зокрема, це напруження детективів НАБУ, звернення громадян, а також журналістські розслідування.

Під час дискусії обговорювались першочергові кроки, необхідні для протидії корупції у сфері транспорту. В першу чергу, як відзначили учасники дискусії, – це добір керівників державних підприємств виключно за результатами відкритих конкурсів. Для цього необхідним є укладання контрактів із переможцями конкурсів на посади керівників ДП на таких обов'язкових умовах як: досягнення підприємством наперед визначених економічних результатів; зобов'язання неухильно дотримуватися законодавства у сфері державних закупівель; зобов'язання вчасно та в повному обсязі здійснювати претензійно-позовну роботу на користь підприємства.

Ще одним важливим кроком протидії корупції на транспорті має стати внесення змін до кримінально-процесуального законодавства. Зокрема, йдеться про право слідчих органу досудового розслідування, прокурорів ініціювати проведення податкових перевірок та перевірок публічних закупівель. Такий крок пришвидшить збір доказової бази, відтак, прискорить розкриття корупційних злочинів.

Експерт публічної дискусії Ростислав Марчук, професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України, кандидат юридичних наук, доцент, проаналізував судову практику застосування антикорупційного законодавства в транспортній сфері і відзначив, що проблема протидії корупційних проявів полягає не в кількості антикорупційних органів, а в механізмі їх взаємодії. Експерт наголосив, що механізм протидії корупції – це злагоджена робота всіх державних органів, а результат їх роботи залежить від того, скільки грошей було повернуто в казну держави, скільки коштів стягується на користь державного

бюджету у співвідношенні скільки коштів витрачається на механізми протидії корупції.

Вчені в ході публічної дискусії приділили значну увагу антикорупційному законодавству. Зокрема, аналізуючи Закон України «Про запобігання корупції» від 2014 року, Ростислав Марчук зазначив важливість встановлення у ньому механізму запобігання конфлікту інтересів. Науковець зупинився на проблемах застосування даної норми закону. Зокрема, Марчук Р. зауважив, що посадові особи, які були звільненні за цією нормою, мали можливість поновлення на своїх посадах через суди, керуючись порушенням процедури їх звільнення та недосконалістю законодавства.

Проаналізувавши Реєстр судових рішень щодо корупційних правопорушень посадових осіб, експерти помітили певну тенденцію, зокрема більшість із таких судових рішень стосується осіб, які несвоєчасно подали або не подали декларацію до ДПС. У цих випадках дуже важко зрозуміти, чи сталася помилка, чи посадова особа завідома хотіла ввести в оману суспільство, тобто чи насправді був умисел, адже тільки в цьому випадку може наступати відповідальність через правопорушення. Так як дуже велика кількість осіб залучається до декларування, виходить, що декларація перетворюється в інструмент тримання «на короткому повідку» значної кількості дрібних чиновників, так як частина декларантів не в змозі правильно, без помилок, заповнити декларацію. Дуже часто такий бюрократизм безпосередньо впливає на долю людини. Візьмемо до прикладу рішення суду, за яким лікаря ветеринарної медицини звинувачують у невчасному поданні декларації. Такі випадки трапляються частіше всього через складності з розумінням самого терміну «посадова особа». Розмите тлумачення даного терміну приводить до різного трактування, що приводить до неоднакового розгляду судами аналогічних справ.

На сьогодні правова наука висуває все більш високі вимоги до використання термінологічної бази, що є основою не лише правильного використання та вживання суто наукових термінів, але й правильного їх тлумачення та розуміння явищ або процесів, які вони характеризують. Одним із «проблемних» термінів, що має широ-

ке універсальне значення, є термін «посадова особа», що є похідним від поняття «посада», бо характерною особливістю організаційної структури державно-правових різновидів соціальних систем є те, що вона являє собою структуру соціальних позицій (посад) [6].

Так у різних нормативно-правових актах сфери трудового законодавства, зокрема у Кодексі законів про працю України (далі – КЗпП), досить часто зустрічаються такі поняття, як «службові» та «посадові особи» [5]. Зазвичай у йдеться про встановлення для цих «осіб» прав, обов'язків, відповідальності тощо, у т.ч. певного виду відповідальності за певні правопорушення. Але іноді не зовсім зрозуміло, хто конкретно розуміється під такими «особами», хто ними може бути і, відповідно, на кого поширюються положення цих нормативно-правових актів? Законодавство України не містить дефініції терміну «посадова особа». Тому для визначення цього поняття слід керуватись частиною 3 статті 18 Кримінального кодексу України, де міститься визначення цього поняття: посадова (службова) особа – особа, яка постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснює функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також постійно чи тимчасово обіймає в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконує такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною службовою особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Впродовж обговорення експертами проблем, пов'язаних із рішеннями судів, наголошувалось також і на позитивних сторонах цих рішень. Так, наприклад, за малозначністю закрите провадження, де капітана цивільного судна звинувачують у тому, що звільнився і не подав декларацію про доходи. Такі справи, на думку учасників дискусії, лише перевантажують роботу і так завантажених судів. Тому в цьому випадку

дуже важливою є злагоджена робота всіх державних антикорупційних органів, які мають чітко розмежовані функції і не дублюють роботу один одного.

Учасники дискусії неодноразово підкреслювали, що в жодній країні світу немає стільки структур, які є суб'єктами протидії корупції. У цьому контексті ефективність діяльності цих структур має вимірюватись наповненням бюджету та результативністю проведених превентивних заходів.

Продовжуючи роботу над аналізом Реєстру судових рішень, експерти відзначили 2 судових рішення, за якими посадові особи були не притягнуті до відповідальності тільки із-за відсутності посадової інструкції та за ненадання її до суду. Про причини такого рішення можемо тільки здогадуватись: корупція або ж неналежна підготовка справи до судового розгляду.

В ході дискусії вченими-експертами була також звернена увага на ст. 172-9 Кодексу України про адміністративні правопорушення, у якій зазначено, що нежиття передбачених законом заходів посадовою чи службовою особою органу державної влади, посадовою особою місцевого самоврядування, юридичної особи, їх структурних підрозділів у разі виявлення корупційного правопорушення – тягне за собою накладення штрафу від ста двадцяти п'яти до двохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [9]. Експертами відзначено той факт, що за весь період існування цієї статті тільки 6 постанов суду свідчать про функціонування цієї норми.

Також вченими було виокремлено ще одну проблему стосовно розгляду адміністративних правопорушень, яка полягає у тому, що відповідно до законодавства апеляційну скаргу можуть подавати лише сторони. А сторонами в адміністративному правопорушенні є правопорушник і прокурор (лише у випадку коли справа стосується обмеження волі). В усіх інших випадках апеляцію може подавати лише правопорушник. Таким чином, немає можливості доводити справу до кінця зі сторони прокуратури. Ці питання також потрібно вирішувати на законодавчому рівні.

Експерт публічної дискусії Наталія Ахтирська, доцент кафедри правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент, поділилася з учасниками дискусії думками щодо критеріїв оцінки корупційних ризиків як механізму запобігання корупції у транспортній сфері. Експерт відзначила, що при відсутності вагомих результатів антикорупційної політики, потрібно звернути увагу на цілий ряд факторів, зокрема, на низький рівень професіоналізму, корупцію та політичних тиск.

Ахтирська Н. зазначила, що в 2019 році адміністративними судами України розглянуто всього 9714 протоколів про вчинення адміністративного корупційного правопорушення. Тільки 48% правопорушників притягнуто до відповідальності. При цьому з них за порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності (стаття 172-4 КУАП) – 23%; за порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків (стаття 172-5) – 19% ; за порушення вимог фінансового контролю (стаття 172-6) – 50%; за порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів (стаття 172-7) – 20%; за невжиття заходів щодо протидії корупції (стаття 172-9) – 25%. Така статистика є яскравим свідченням неефективності роботи як антикорупційних органів, так і існуючих проблем у судовій системі, які знаходяться під впливом тих факторів, про які говорилось вище.

Експерт публічної дискусії Олександр Расторгуєв, директор Адвокатського бюро «Расторгуєва Олександра», аспірант юридичного факультету Національного авіаційного університету, обговорив із присутніми способи протидії корупційним діям працівників патрульної поліції при виявленні адміністративного правопорушення.

Експерт публічної дискусії Юлія Рєпкіна, секретар судового засідання Господарського суду міста Києва, аналізуючи матеріали судової практики, конкретизувала корупційні ризики в сфері транспортних перевезень.

Підбиваючи підсумки роботи експертів, варто зазначити, що на вдосконалення діяльності з протидії корупції впливає цілий ряд давно відо-

мих факторів, зокрема вдосконалення чинного законодавства (у тому числі й прийняття науково обґрунтованого пакета антикорупційних законодавчих актів); використання позитивного закордонного досвіду протидії корупції; залучення до антикорупційних програм широких верств населення та суспільних інститутів; покращення превентивної діяльності щодо протидії корупції.

Відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» спеціально уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції є органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України, Національне агентство з питань запобігання корупції [10]. Який же результат реформування системи забезпечення протидії корупції ми маємо на сьогодні: Створений і вже запрацював Спеціалізований антикорупційний суд; перезавантажене і працює Національне агентство із питань запобігання корупції; створене і працює Державне бюро розслідувань, яке буде протидіяти корупції в структурах правоохоронних органів. Сьогодні також можемо спостерігати посилення вимог до діяльності контрольно-наглядових органів, здійснюється розмежування повноважень органів державної влади щодо надання адміністративних послуг і виконання контрольно-наглядових чи інспекційних функцій; ведеться робота над забезпеченням прозорості процесів приватизації, а також здійсненням державних закупівель та проведенням тендерів і аукціонів; реалізовано проект Дія, реформується державна служба та служби в органах місцевого самоврядування з метою забезпечення її професійності.

Проте завдань у сфері протидії корупції ще дуже багато. В першу чергу є потреба в активізації залучення населення до створення громадських організацій у протидії корупції; у формуванні системи підготовки фахівців із антикорупційної діяльності та проведення антикорупційної освіти в системі підготовки фахівців усіх спеціальностей. На думку Мовчан А.В., зменшення передумов корупції, підвищення соціальної ціни державної служби (престиж, соціальна забезпеченість) і збільшення ризику вчинення корупційного діяння, – це ті складові, які є підґрунтям антикорупційної політики. Саме такі

напрями протидії корупції були визначальними в ряді зарубіжних країн (Сінгапур, Польща), які, за визнанням міжнародної спільноти, досягли значних успіхів у цій сфері [11].

Висновки. В результаті обміну думками учасники дискусії: виробили спільні рішення щодо удосконалення національного антикорупційного законодавства, розвитку понятійного апарату, підготовки відповідних фахівців та подальшого реформування судової гілки влади.

Варто також зазначити, що різноманітність точок зору щодо визначення корупції, свідчить про складність і багатогранність цього явища, потребу у ґрунтовних дослідженнях та поглибленні теоретичного рівня пізнання корупції.

Антикорупційні зусилля української влади були і залишаються ключовими у збереженні партнерства між міжнародною спільнотою та Україною. Тому надзвичайно важливою є прозора та заснована на відповідності критеріям процедура відбору керівників антикорупційних структур.

Визначення способів удосконалення антикорупційного законодавства, забезпечення єдності його застосування потребує виваженого, відповідального підходу, залучення до участі в цих процесах не лише науковців, а й практиків, представників громадських організацій.

Особливості боротьби з корупцією у транспортній сфері та методи усунення цього явища співмірні із загальними і передбачають: підконтрольність державних чиновників, державних інститутів громадськості; відкритість і прозорість прийняття рішень на усіх рівнях державної влади; свободу слова, свободу засобів масової інформації та їхньої реальної незалежності; можливість громадського контролю за прийняттям найважливіших економічних і політичних рішень; незалежність судової влади; збалансованість гілок влади.

Узагальнюючи судову практику корупційних злочинів у транспортній сфері, варто звернути особливу увагу на недопустимість зрощування державного апарату з комерційними структурами, формування їхніх ділових відносин поза межами правового поля; складність бюрократичних процедур закупівель; лобіювання прийняття та зміни нормативно-правових актів; відсут-

ність механізму належного підбору керівних кадрів та ін.

Література

1. Новак А.М. Тенденції розвитку державної антикорупційної політики: державно-управлінський аспект. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2016. № 2(16). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2016_2_16

2. Шевченко О.В. Основні принципи протидії корупції. *Вісник Вищої ради юстиції*. 2011. № 1 (5). С. 129-134.

3. Новак А.М. Феномен корупції в системі публічного управління: сучасний зміст та методологічні засади дослідження. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2018. Вип. 1 (19). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2018_1_5

4. Задорожний С.А. Механізми запобігання та протидії корупції в органах місцевої влади. URL: https://www.nung.edu.ua/files/attachments/zadorozhnyy_dis.pdf

5. Положення про Науково-дослідний центр антикорупційної діяльності в транспортній та авіакосмічній сфері (НДЦАД). URL: http://law.nau.edu.ua/images/polozh_anticorrupt.pdf

6. Живко М., Стецик О., Босак Х. Поняття «посадова особа» та «посада» в системі МВС. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/Nzclubp_2011_6_28%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nzclubp_2011_6_28%20(1).pdf)

7. Кодекс законів про працю України. Редакція від 2 квіт. 2020 р., підстава – 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

8. Відповідальність посадових осіб за вчинення корупційних правопорушень. 03.07.2019. URL: <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/pol/uk/publish/article/99196;jsessionid=EE7301109BE6203186838F84FEC3A2B9>

9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 груд. 1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. Редакція від 13.08.2020, підстава – 768-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>

10. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. Редакція від

23.07.2020, підстава – 805-IX. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18?find=1 &text=%D0%BF% D1% 80% D0% BE%D1%82% D0% B8% D0% B4%D1%96%D1%8F#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B4%D1%96%D1%8F#Text)

11. Мовчан А.В. Актуальні проблеми протидії корупції в Україні. *Вісник кримінального судочинства*. 2017. № 1. С. 116-121.

References

1. Novak A.M. Tendencii' rozvytku derzhavnoi' antykorupcijnoi' polityky: derzhavno-upravlins'kyj aspekt. *Publichne administruvannja: teorija ta praktyka*. 2016. № 2(16). URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2016_2_16

2. Shevchenko O.V. Osnovni pryncypy protydii' korupcii'. *Visnyk Vyshhoi' rady justycii'*. 2011. № 1 (5). S. 129-134.

3. Novak A.M. Fenomen korupcii' v systemi publichnogo upravlinnja: suchasnyj zmist ta metodologichni zasady doslidzhennja. *Publichne administruvannja: teorija ta praktyka*. 2018. Vyp. 1 (19). URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Patp_2018_1_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Patp_2018_1_5)

4. Zadorozhnyj S.A. Mehanizmy zapobigannja ta protydii' korupcii' v organah miscevoi' vlady. URL: [https://www.nung.edu.ua/ files/attachments/zadorozhnyy_dis.pdf](https://www.nung.edu.ua/files/attachments/zadorozhnyy_dis.pdf)

5. Polozhennja pro Naukovo-doslidnyj centr antykorupcijnoi' dijal'nosti v transportnij ta aviakosmichnij sferi (NDCAD). URL: http://law.nau.edu.ua/images/polozh_anticorrupt.pdf

6. Zhyvko M., Stecyk O., Bosak H. Ponjattja «posadova osoba» ta «posada» v systemi MVS. URL: [file:///C:/Users/User/Downloads/ Nzclubp_2011_6_28% 20\(1\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/Nzclubp_2011_6_28%20(1).pdf)

7. Kodeks zakoniv pro pracju Ukrai'ny. Redakcija vid 2 kvit. 2020 r., pidstava – 540-IX. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08# Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text)

8. Vidpovidal'nist' posadovyh osib za vchynennja korupcijnyh pravoporushen'. 03.07.2019. URL: [http://www.fssu.gov.ua/fse/control/pol/ uk/ publish/ article/ 99196; jsessionid=EE7301109BE6203186838F84FEC3A2 B9](http://www.fssu.gov.ua/fse/control/pol/uk/publish/article/99196;jsessionid=EE7301109BE6203186838F84FEC3A2B9)

9. Kodeks Ukrai'ny pro administratyvni pravoporushennja vid 7 grud. 1984 r. № 8073-H. *Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrai'ns'koi' RSR*. 1984. Dodatok do № 51. St. 1122. Redakcija vid 13.08.2020, pidstava – 768-IX. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/ laws/show/80731-10](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10)

10. Pro zapobigannja korupcii': Zakon Ukrai'ny vid 14 zhovt. 2014 r. № 1700-VII. Redakcija vid 23.07.2020, pidstava – 805-IX. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/ laws/ show/ 1700-18? find=1 &text=%D0%BF% D1% 80% D0% BE%D1%82% D0% B8% D0% B4%D1%96%D1%8F#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18?find=1&text=%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%B4%D1%96%D1%8F#Text)

11. Movchan A.V. Aktual'ni problemy protydii' korupcii' v Ukrai'ni. *Visnyk kryminal'nogo sudochynstva*. 2017. № 1. S. 116-121.

MECHANISMS OF ANTI-CORRUPTION MANIFESTATIONS IN THE TRANSPORT SPHERE

National Aviation University
Liubomyra Huzara Avenue, 1, 03680, Kyiv, Ukraine
E-mails: sopilko_i@ukr.net, vitacherev@ukr.net

Purpose: the purpose of the scientific article is to summarize the results of the public expert discussion and suggest ways to reform the anti-corruption system as one of the defining areas for overcoming it. **Methods:** general and special scientific (special) methods were used to achieve this goal. The use of these methods allowed, based on the analysis of the real results of anti-corruption bodies, to outline ways to reform the anti-corruption system as one of the defining areas for overcoming it. **Results:** despite numerous studies on this issue, modern conditions dictate the need for continuous improvement of research, which is possible only if. continuous search for new ways to combat corruption in Ukraine. Combating corruption by legal means must take into account the challenges and threats posed by the aggravation of the criminogenic situation in society, the preservation of the shadow economy and the intensification of corruption; incomplete economic transformations, deepening income differentiation and, of course, imperfect legislation. **Discussion:** identifying ways to improve anti-corruption legislation, ensuring the unity of its application requires a balanced, responsible approach, involving in these processes not only scientists but also practitioners, representatives of public organizations.

Peculiarities of the fight against corruption in the transport sphere and methods of eliminating this phenomenon are commensurate with the general ones and include: controllability of state officials, state institutions of the public; openness and transparency of decision-making at all levels of government; freedom of speech, freedom of the media and their real independence; the possibility of public control over the adoption of the most important economic and political decisions; independence of the judiciary; balance of power.

The state of the fight against corruption, the level of its danger, the presence of reasoned positions of both supporters and opponents of the criminalization of declaring unreliable information requires further thorough scientific research.

Keywords: corruption; illegal profit; corruption offense; anti-corruption legislation; anti-corruption system.